

ВИЧІВКА

Вичівка – старовинне село, яке розташоване серед поліських лісів на шляху з Дубровиці до Зарічного. Воно вперше згадується в документальних матеріалах в **1553 році**.

Існує три основні версії виникнення назви села – Вичівка, або в іншому варіанті Витчівка, перша з них ґрунтується на слові виткати. Старі люди розповідають, що колись саме втікачі від татар принесли з собою вміння ткати полотно з конопель на ткацькому станку, а так як у навколишніх поселеннях цього не робили, то й прозвали село Вичівка. Друга версія походження назви села впливає із слова вичавлювати, вичавки. Наше село в порівнянні з іншими розташоване на пісках і тут добре почали родити, привезені із сходу гарбузи, яких на Поліссі раніше не було. А на жовту м'якоть в якій розташовані зернята, ще й зараз старі люди кажуть вичавки. Можливо, звідси й походить назва нашого села Вичівка.

В XIII ст. поселення, які були в Заріченському районі, відносились до Галицько-Волинської держави. Але в кінці XIII – на початку XIV ст. наш край переходить під владу Литовської держави, де й перебуває до середини XVI ст. Після Люблінської унії **1569 року** село Вичівка переходить під владу Польщі. Польські королі вважали українські землі власністю своєї держави і роздавали грамоти на володіння цими землями своїм феодалам з правом експлуатації селян, які проживали на цих землях. Наше село попало у власність польського пана, який поселився в Пінську і володів землями всього повіту.

За люстрацією **1765 року** (люстрація – перепис державного значення), день панщини для Волинського воєводства оцінювався: тяглий – 18 грошів, піший – 8 грошів, одна курка – 6-8 грошів, моток пряжі – 8 грошів, вінок сушених грибів – 15 грошів, яйце – 1 шеляг. Один злот дорівнював 30 грошам. У другій половині XVIII ст. було проведено дві люстрації: **1765 р.** (постанова сейму за 1764 р.) і **1769 р.** (постанова чотирирічного сейму за 3.07.05 1789 р.).

Після поділів Польщі наше село відійшло до Росії, саме до Пінського повіту Мінської губернії. Це сталося після **1795 р.** Вже в цей час село належало поміщикам Скірмунтам, про що свідчить архівний матеріал. Так, в Центральному Державному Історичному Архіві Білорусі міста Мінськ є інвентар поміщицького володіння села Вичівка за **1845 р.**, що належало Генріху Скірмунту. В цьому інвентарі записані всі кріпосні селяни з описом їх майна. Всього нараховувалось 87 дворів з населенням 713 чоловік. Згідно інвентарних правил, кожен селянин зобов'язаний відробляти панщини три дні, жінка – один день щотижня. У свята панщина заборонялася. У **1876 р.** поміщику Скірмунту належало у Вичівці 21725 десятин землі. Крім того, він мав сто рублів прибутку від рибної ловлі і сто рублів від корчми.

Як свідчать матеріали Мінської духовної консисторії, в **1837 році** була споруджена в Вичівці Михайлівська церква. Село Вичівка в цей час було центром Вишівської волості. Життя людей було злиденним. Голод, темрява, поневір'яння завжди переслідували їх. Переважна більшість жителів села була не писемною, хоч у другій половині XIX ст. у Вичівці уже була школа, як і в кожній волості. Тип школи – церковно-приходська, тобто школа була розташована при церкві і обслуговувала дітей прихожан. Мова викладання була російська. Школа давала початкову освіту – вчилися читати по книгах “Часослов”, “Псалтир”, “Буквар” С.Полоцького, по граматиці

М.Смотрицького, рахувати, співати (в основному церковні молитви). Викладачами були дяки – на сільські школи вчителів не хватало.

Десь в другій половині XIX ст. село майже повністю згоріло, в тому числі й церква, яка опинилась в центрі вогнища. Це сталося під час татарського набігу. Так от, після спалення села, пінський пан Скірмунт особливо склав проект побудови його поновому. Якщо раніше вулиця розташована була зі сходу на захід, то за нового пана нову вулицю збудовано з півночі на південь, причому забудова велася під шнур – саме тому стара вулиця у Вичівці така широка й рівна. До речі, і церква у Вичівці в основному побудована за кошти пана Скірмунта, хоча свою долю вносили і селяни. При цьому побудована і двоповерхова цегельна школа та дитбудинок на триста місць.

У 80-х роках XIX ст. Скірмунт продав свої землі, що знаходились у Вичівці, великому земельному власнику Родзянко, а сам виїхав на жительство у Варшаву. Родзянко подарував Вишівський маєток своєму зятю – греку за походженням, Папанасофуло, який був губернатором у Бресті в кінці XIX ст. Син Папанасофуло працював адвокатом у Пінську. Папанасофуло вирішив продати свої землі у Вичівці та Олександрово. Покупців було декілька, в тому числі і син Скірмунта, колишнього пана, але він вирішив продати землі громаді села Вичівка, про що нотаріусом у Бресті були оформлені документи – купча на землю. А на пам'ять про себе Папанасофуло побудував у селі каплицю та поставив перед церквою ікону з зображенням святого Іллі. Каплицю зруйнували більшовики в період антирелігійної кампанії – в 60-ті роки XX ст. Ікону ще раніше перенесли в церкву, де вона стоїть і понині.

Старостою села на початку XX ст. був Тишковець Павло Іванович. Саме він представляв громаду, коли купляли землю у Папанасофуло. На початку XX ст. у Вичівці крім школи існувала і духовна семінарія, де готували священників та вчителів початкових шкіл (приміщення розбите під час I світової війни). Протягом усього періоду I світової війни (1914-1918 рр.) на території нашого краю тривали жорстокі кровопролитні бої. Через Вичівку дуже часто проходили військові.

В 1918 р. село, як і весь край, знову окупували німці – почались нові грабежі. І саме в цей час виник найбільший голод. Декілька чоловік з Вичівки брали участь в Дубровицькому повстанні 1918 року. У вересні-жовтні 1920 року знову починається польська окупація. Але при багатьох мінусах в цей період були і плюси. Закінчились війни, почалась стабілізація економічного життя. В 1921 р. після семирічної перерви знову була відкрита школа. Хоч і польська, Але в ній навчали грамоті сільських дітей. Першим вчителем був горбачовський, потім його перевели в Іванчиці, Квятковський був директором школи, за Польщі працювали вчителями Гердусь Юзеф та його дружина Надія Борисівна. В 1937 р. побудований костел, в приміщенні якого знаходиться теперішній клуб.

Перші вичівські сім'ї виселились на хутори вже у 1924 р. А до 1928 року процес поділу землі під хутори в нашому селі закінчився. Хутори включали від 20 до 456 га землі. Радочі, Чертиж, Велике Поле, Березник, Грибина – це панська земля, а Рубле, Бутово, Став – общинна.

В 1939 році в результаті договору між Німеччиною та СРСР наш край відійшов до Радянського Союзу, почала встановлюватись Радянська влада. Рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 4 грудня 1939 року утворена Ровенська область і наше село з Пінського повіту було передане до Сарненського повіту УРСР. Першим головою сільської ради був Петро Петрович Музичко. Він же представляв наше село на Народних Зборах Західної України у Львові, які прийняли рішення про входження до

складу СРСР. В **1940 році** почав організовуватись колгосп, який назвали ім. Кірова, а першим його головою було обрано Ярошка Григорія Никифоровича. Добровільно вступили сюди 6 сімей, а на **1941 р.** в селі було 40 дворів.

Вперше в історії села почала працювати 7-річна школа з українською мовою навчання. Зі сходу України були прислані нові вчителі – Кислинська Надія Денисівна та Білоконь Галина Євгеніївна, яка стала директором школи. Обоє вони з Черкаської області.

В **1940 р.** прийшов Ситник Федір. Вже в **1939 р.** була створена комсомольська організація. В **1940 р.** було створено і піонерську організацію.

У **1940 р.** костел було перетворено на клуб, створили партійну організацію. **22 червня 1941 року** Німеччина напала на радянський Союз. У Вичівці німці вперше з'явилися аж у **жовтні 1941 року**.

Школа працювала і з приходом німців аж до зими. Хлопці з дитбудинку розсіялись самі, хто куди зміг. Дехто залишився в селі. Вичівка була звільнена від німців військами 212 стрілкової дивізії **8 березня 1944 р.** Ще **7 березня** через село проїхали із Серник на Городну близько 150 кінних німців і 1 танк. По дорозі вони пограбували населення і запалили декілька хат, на яких був дах. Розкритих хат німці не зачіпали.

Вистачало і економічних проблем. Чоловіків майже не було, і всю роботу виконували жінки, старики і діти. Коней також забрали для потреб армії. Орали поле волами, часто запрягали корів, а інколи і самі люди тягнули плуг, накинувши на плечі шлею. Колгосп в селі було створено в лютому 1949 р., причому в селі їх було 2 – ім. Кірова і Партизанської Комуни. Головою колгоспа ім. Кірова був Ярошко Степан (Гунга), а Партизанської Комуни – Ярошко Григорій Никифорович (Лин). **Осіною 1950 р.** вони об'єдналися в одне колективне господарство імені Кірова. Головою його став Шкода Іван Петрович, а в **1951 р.**, коли він поїхав вчитися, колгосп очолив Леоновець. Але вже в **1952 р.** головою став Драка Петро Микитович. В **1953 р.** до колгоспу Кірова приєднали Бутово, а в **1954 р.** повернувся з навчання Шкода І.П. та очолив господарство. В **березні 1960 р.** колгосп ліквідували і утворили Серницьке підсобне господарство Зарічненського лісгоспзагу. Директором став Сарата Броніслав Войцехович. В **1966 р.** утворено радгосп “Серницький”, який очолив Сарата Б.В. В **травні 1971 р.** утворено радгосп “Вичівський” і його директором став Уманський Петро Євгенович, а з **1978 р.** Омельчук Микола Оксентійович. З **1996 р.** КСП “Вичівське”. Голова – Костюкович В.І. З **2000 р.** – СВК “Вичівський”. Голова – Полюхович В'ячеслав Адамович.

В даний час село Вичівка – центр сільської Ради, розташоване за 15 км від районного центру. На **1.01.2004 р.** дворів 571, населення – 1483 чоловік. Сільраді підпорядковані села Бродниця і Бутове. У Вичівці міститься центральна садиба сільського виробничого кооперативу “Вичівський”. За ним закріплено 8739 га землі, у тому числі 1090 га орної.

Є загальноосвітня школа І-ІІІ ст., в якій навчається 209 учнів, працюють 26 вчителів, присутні культурно-дозвільний комплекс, відділення зв'язку, автоматична телефонна станція, лісництво, аптека, амбулаторія сімейного лікаря. За останні роки село змінило своє обличчя. Де були сипучі піски, зараз піднімається молодий парк. По центральній вулиці через все село прокладено дорогу з твердим покриттям. По всьому селі прокладено водопровід. Село потопає в зелені.

Село Вичівка // З історії сіл Зарічненщини. – Зарічне, 2004. – с. 43-47.

